Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyyntö 16.4.2024, HE 22/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta. Eläinlääkäripalvelujen kunnallinen järjestämisvastuu ehdotetaan muotoiltavaksi osin uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkärinapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella. Laissa säädettäisiin järjestämisvastuun laajuuden määrittävistä kriteereistä, joilla turvattaisiin palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus joko julkisina tai yksityisinä palveluina kaikilla alueilla sekä kunnille säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien asianmukainen hoito. Kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi laissa jo oleva luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Jotta kunta voisi täydentää lakisääteistä palveluvalikoimaansa riittävän palvelukokonaisuuden turvaamisen kannalta tarpeellisiksi katsomillaan täydentävillä palveluilla, lakiin sisällytettäisiin rajattu poikkeus kuntalaissa säädetystä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta. KKV toteaa lausuntonaan seuraavan.

Järjestämisvastuun määrittäminen oman tuotannon turvaamisen perusteella

Esityksen mukaan laissa luetellut muut kuin kiireelliset eläinlääkäripalvelut seura- ja harrastuseläimille kuuluisivat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden varmistamiseksi taikka elintarvike- ja turkistuotantoa varten tarvittavien palvelujen, kiireellisen eläinlääkärinavun tai muiden kunnille eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Laissa säilyisi säännös, jonka mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut. Muutokset merkitsisivät, että järjestämisvastuun laajuudessa olisi alueellisia eroja ja että laajuus määrittyisi kunnallisen päätöksenteon kautta alueellisen tarveharkinnan perusteella.

KKV toteaa, että alueellisten tarjontatekijöiden lisäksi järjestämisvastuun määrittelyssä voi olla tarpeen ottaa huomioon myös oman tuotannon turvaamiseen liittyviä näkökohtia kuten eläinlääkärin ammattitaidon ylläpidon edellyttämä tehtäväkokonaisuus tai kunnaneläinlääkärien saatavuuteen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi työnkuva ja päivystyksen kuormittavuus. KKV pitää myönteisenä, että järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa olisi otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun

tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut. Ilmeisesti Ruokavirasto ei kuitenkaan valvoisi mitoituksen oikeasuhtaisuutta. Näin ollen ei voida poissulkea mahdollisuutta, että kunnat tulkitsevat järjestämisvastuunsa tarpeettoman laajaksi seura- ja harrastuseläinten ei-kiireellisissä palveluissa ja vetoavat oman tuotannon turvaamiseen. Mikäli näin tapahtuisi, voisi se vaikeuttaa etenkin pienten yksityisten eläinlääkäripalvelujen tuottajien asemaa perusteettomasti.

Kilpailutilanteessa tarjottaviin palveluihin ehdotettu rajattu yhtiöittämispoikkeus

Esityksen mukaan siltä osin kuin kunta haluaisi järjestää palveluja, joita ei lain kriteereiden perusteella voida sisällyttää järjestämisvastuuseen, kyse olisi kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavista palveluista, joihin sovellettaisiin markkinaperusteista hinnoittelua. Esityksen mukaan on tarkoituksenmukaista, että kunnallisen eläinlääkintähuollon palveluvalikoimaan voidaan sisällyttää joustavasti myös tällaisia palveluja, ja siksi lakiin sisällytettäisiin rajattu poikkeus kuntalaissa säädetystä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta. Poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi kuitenkin, että yhtiöittämättä tapahtuva toiminta on sisältönsä ja mitoituksensa puolesta oikeasuhtaista ottaen huomioon järjestäjän eläinlääkintähuoltolain mukaiset tehtävät sekä yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

KKV pitää myönteisenä, että yhtiöittämisvelvollisuudesta säädettävän poikkeussäännöksen soveltamisalaa on rajattu esitysluonnoksessa ehdotetusta. Kaikkia mahdollisia eläinlääkäripalveluja koskeva poikkeus yhtiöittämisvelvollisuudesta olisi ollut selvästi ylimitoitettu suhteessa kunnan oman tuotannon turvaamisen tarpeeseen eikä sitä olisi voitu pitää tavoitteeseen nähden välttämättömänä esitetyssä laajuudessaan. Laajamittainen kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavia palveluita sisältävä toiminta ilman yhtiöittämistä voisi konkurssisuojan ja veroetujen vuoksi vaarantaa kilpailun tasapuolisuuden julkisen ja yksityisen eläinlääkäripalvelutuotannon välillä, ja näin haitata markkinoiden kehittymistä ja kasvua.

KKV huomauttaa kuitenkin, että esitykseen valitun poikkeuksen rajaamistavan osalta riskinä on, että kunnat eivät pitäydy poikkeussäännöksen piiriin kuuluviksi katsomissaan palveluissa vain omaa lakisääteistä tuotantoaan olennaisesti turvaavissa tai muutoin välttämättömiksi katsottavissa täydentävissä palveluissa. Vaikka esityksen vaikutuksissa on todettu, että kyse olisi tiettyjen lisäpalvelujen tarjoamisesta niille kunnan asukkaille, jotka muutenkin käyttävät kunnan palveluja eikä uusien asiakasryhmien tavoittelemisesta kunnallisen liiketoiminnan piiriin, kuntien tarjoamia peruspalveluja täydentävät laajemmat hoitovaihtoehdot kuten paremmat diagnostiset menetelmät ja tietyt leikkaukset todennäköisesti lisäisivät kunnallisten eläinlääkäripalvelujen houkuttelevuutta.

KKV toteaa, että esitykseen valitun poikkeussäännöksen tulkintaa ja toiminnan oikeasuhtaisuuden arviointia voitaisiin kuntien näkökulmasta helpottaa esimerkkiluettelolla siitä, mitkä tai minkä tyyppiset toimenpiteet voivat kuulua yhtiöittämissäännöksen piiriin, ja mitkä puolestaan eivät.

Läpinäkyvyys kunnan päätöksiin koskien palvelutuotannon mitoitusta ja sen perusteluja olisi omiaan lisäämään yksityisen sektorin mahdollisuuksia ennakoida kunnan toimintaa alueella ja vähentämään epävarmuutta julkisen palvelun laajuudesta, mikä vähentäisi mahdollisia epävarmuudesta johtuvia markkinahaittoja kuten alalle tulon kynnyksen nousua.

Kirsi Leivo
pääjohtaja

Eija Palo
johtava asiantuntija

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

Sähköisesti allekirjoitettu - Elektroniskt underskriven - Digitally signed
Palo Eija, Kilpailuneutraliteetti, 06.05.2024 16:09
Leivo Kirsi, pääjohtaja, 07.05.2024 10:49